

Ingenjörernas arbetsmarknad stark i oroliga tider

Mars, 2024

Sveriges
Ingenjörer

Innehåll

Sammanfattning	3
Om statistiken	4
Inledning	5
Löner och arbetsbyten 2023	7
Vilka faktorer påverkar ökningstalen?	7
Reallöneutvecklingen 2023	8
Andelen arbetsbyten på en historiskt normal nivå	9
Att byta jobb ger goda löneökningar	10
Löneförväntningar 2024	12
Arbetsmarknaden alltjämt stark för ingenjörer	13
Större grupper räknar med reallöneökningar 2024	13

Författare:

Anna Sandgren och Torsten Kjellgren

Sammanfattning

Trots kärva ekonomiska tider under 2023 med sjunkande BNP-utveckling, skyhögt inflation och stigande ränteläge är det fortsatt en god arbetsmarknad för ingenjörerna. När många hushåll har fått kraftigt ökade kostnader kan man anta att många prioriterar trygghet framför förändring, och undviker att söka nytt jobb. Men andelen ingenjörer som bytte arbete 2023 låg på en genomsnittlig nivå jämfört med den senaste tioårsperioden. Ingenjörernas löner ökade mer 2023 än genomsnittet under de senaste tio åren. Trots en inflation på 8,5 procent fick drygt en fjärdedel av ingenjörerna reallöneökningar. Det visar Sveriges Ingenjörers nya lönestatistik som baseras på den årliga löneenkäten till förbundets medlemmar.

De individuella löneökningarna för ingenjörer i privat sektor uppgick 2023 till i genomsnitt 6,9 procent. Det är på samma nivå som 2022 men betydligt högre än genomsnittet för de senaste tio åren. Inom statlig sektor var löneökningarna i genomsnitt 4,3 procent medan de inom den kommunala/regionala sektorn var 4,4 procent.

Ett arbetsbyte ger oftast en högre löneökning jämfört med att stanna kvar på samma position. 22 procent av ingenjörerna i den privata sektorn bytte jobb till en ny arbetsgivare eller internt i sitt företag förra året. Inom den offentliga sektorn är andelen som byter jobb generellt något lägre. Inom statlig sektor bytte 19 procent jobb under 2023, medan det inom kommunal och regional sektor var 16 procent som bytte jobb.

För de yngre ingenjörerna som byter jobb ökar lönen snabbt, men även de äldre ingenjörerna vinner mycket på att byta jobb. För de äldre ger ett arbetsbyte oftast mer än dubbelt så hög löneökning i procent jämfört med de som inte har bytt jobb. I de yngsta åldersgrupperna fick de som bytte jobb 2023 individuella löneökningar på i genomsnitt 14–15 procent, medan de som inte bytte landade på mellan 7 och 9 procent.

Sammantaget visar rapporten att ingenjörernas arbetsmarknad står sig stark trots turbulenta tider. Det är givetvis mycket allvarligt att så många ingenjörer fick reallönesänkningar under 2023. Men det bådär gott att löneökningstal och arbetsbyten trots allt hamnade på en normal nivå under året. Det ekonomiska läget ser ut att ljusna under 2024. Konjunkturinstitutet förutspår att inflationen hamnar på 2,9 procent på årsbasis. Det skapar bättre förutsättningar för reallöneökningar i 2024 års lönerrevision. 9 av 10 ingenjörer förväntar sig löneökningar på minst 3 procent, det vill säga reallöneökningar förutsatt att inflationsprognosen går in.

Om statistiken

Rapporten baseras på Sveriges Ingenjörers lönestatistik för åren 2013 till 2023. Löneökningarna redovisas för identiska individer, det vill säga individer som var med i förbundets lönestatistik två efterföljande år. Cirka 70 procent av de som svarar på löneenkäten ett visst år brukar också ha svarat året innan. Medellönen för samtliga ingenjörer 2023 var 59 300 kr och baseras på ett underlag om 78 700 individer. En mycket stor del av de svarande är verksamma inom den privata sektorn, 86 procent. Motsvarande andelar för statlig och kommunal sektor är 9 respektive 6 procent.

Ett diagram (diagram 5) har en annan källa. Detta diagram baseras på underlag från förbundets medlemspanel och en enkät utskickad i februari 2024.

Inledning

2023 var ett tufft år för svensk ekonomi. Med undantag för det mycket speciella pandemiåret 2020 så krympte svensk ekonomi för första gången på över tio år. Arbetslösheten steg något, även om det inte blev så brant som vissa hade förutspått. Inflationen hamnade på den högsta nivån på 30 år. Riksbanken höjde styrräntan, och boräntorna höjdes drastiskt som konsekvens. Sammantaget fick många svenska hushåll kraftigt höjda kostnader på kort tid.

Med en svag konjunktur, hög inflation och centrala löneavtal som låg under den förväntade inflationen fanns det all anledning att förvänta sig att 2023 skulle bli ett förlorat år för arbetstagarna. Samtidigt har efterfrågan på ingenjörer varit fortsatt stark. Det innebär att det fortsatt funnits möjligheter att byta arbetsgivare vilket ofta är den snabbaste vägen till att höja sin lön markant. Å andra sidan är det många som är tveksamma till att byta jobb under ekonomiskt oroliga tider.

I denna analys har vi gått igenom utfallet på ingenjörsarbetsmarknaden under 2023. Med hjälp av vår lönestatistik har vi studerat hur stora de individuella löneökningarna blev och hur arbetsbytena påverkades av lågkonjunkturen. Genom frågor till vår medlemspanel kan vi även redovisa vilka förväntningar våra medlemmar har på löneökningar under 2024.

Orolig ekonomi under 2023

Det är naturligt att jämföra löneutvecklingen med föregående år. Under 2022 hade Sverige en stark ekonomisk tillväxt. Många fick goda löneökningar och arbetsbytena befann sig på rekordnivåer. Troligen var en av förklaringarna ett uppdämt behov från pandemiåren 2020–2021 där många avvaktade med arbetsbyten på grund av det osäkra omvärldsläget.

Ett år senare, 2023, var förutsättningarna fundamentalt annorlunda. BNP-tillväxten 2022 var på 2,8 procent¹. 2023 krympte i stället ekonomin något. Lägg därtill att inflationen under 2023 befann sig på den högsta nivån på 30 år, där Riksbanken höjde styrräntan kraftigt och boräntorna steg som konsekvens. Med en orolig ekonomi och kraftigt höjda levnadskostnader är det naturligt att många arbetstagare prioriterar trygghet framför förändring, att man undviker nya utmaningar och arbetsbyten då man riskerar att bli "sist in" på en ny arbetsplats. Antalet arbetsbyten minskar då som konsekvens.

I och med att 2023 och 2022 inte har så mycket gemensamt med varandra, har vi i denna rapport i stället valt att jämföra 2023 med genomsnittliga löneökningar och arbetsbyten under de senaste tio åren.

¹ www.scb.se/hitta-statistik/sverige-i-siffror/samhallets-ekonomi/bnp-i-sverige

Löner och arbetsbyten 2023

De individuella löneökningarna i privat sektor 2023 uppgick till 6,9 procent². Detta är ett betydligt högre ökningstal än genomsnittet för tidsperioden 2013–2022: 5,2 procent per år.

Inom statlig sektor var löneökningarna för 2023 på 4,3 procent och inom kommunal och regional sektor på 4,4 procent³. Även dessa ökningstal överskrider genomsnittet under den senaste tioårsperioden: 3,8 procent för statlig sektor respektive 4,0 procent för kommunal och regional sektor.

Utan att beakta inflationen så låg således löneökningarna 2023 i samtliga sektorer på historiskt höga nivåer.

Vilka faktorer påverkar ökningstalen?

De individuella löneökningstalen har varierat kraftigt under perioden 2013–2023. Arbetsbyten och hur många personer som haft lönerevision har påverkat ökningstalen. År med central avtalsrörelse innebär ofta att de lokala revisionerna sker något senare än normalt. Det kan innebära att löneökningarna inte kommer med i Sveriges Ingenjörers årliga mätning som avser lönen i oktober. Även nivån på det så kallade "märket" (lönenormeringen som följer av industriavtalet) påverkar ökningstalens storlek. 2023 var märket avseende lön 3,9 procent, vilket är betydligt högre än för perioden 2013–2022 då märket avseende lön låg på nivåer mellan 2,0–2,1 procent.

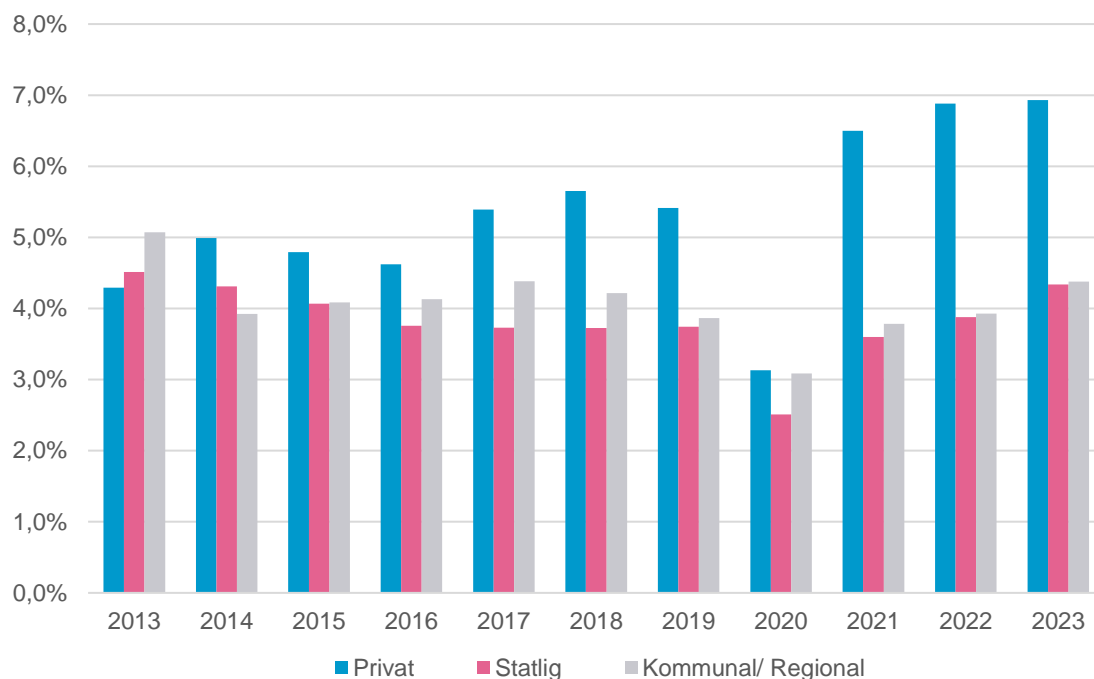
Under pandemiåren 2020 och 2021 var det stor variation i ökningstalen. Den uppskjutna avtalsrörelsen 2020 innebar att en mycket stor del av dem som besvarade löneenkäten inte hade haft någon lönerevision vid mättillfället. Vid nästa års mätning, 2021, rapporterade många medlemmar däremot en löneökning som motsvarande en längre period än ett år. Detta förklarar den stora nedgången i siffrorna för 2020 och rekylen 2021.

Under 2022 bytte en ovanligt hög andel arbete, särskilt inom den privata sektorn. Det var även en hög andel av de som bytte arbete som gjorde det till en helt annan arbetsgivare, det vill säga ett externt arbetsbyte. Det resulterade i höga ökningstal för år 2022.

² Medelvärde beräknat för de individuella löneökningarna inom privat sektor 2023

³ Medelvärde beräknat för de individuella löneökningarna inom statlig respektive kommunal/ regional sektor 2023

Diagram 1. Individuella löneökningar 2013–2023, medelvärden

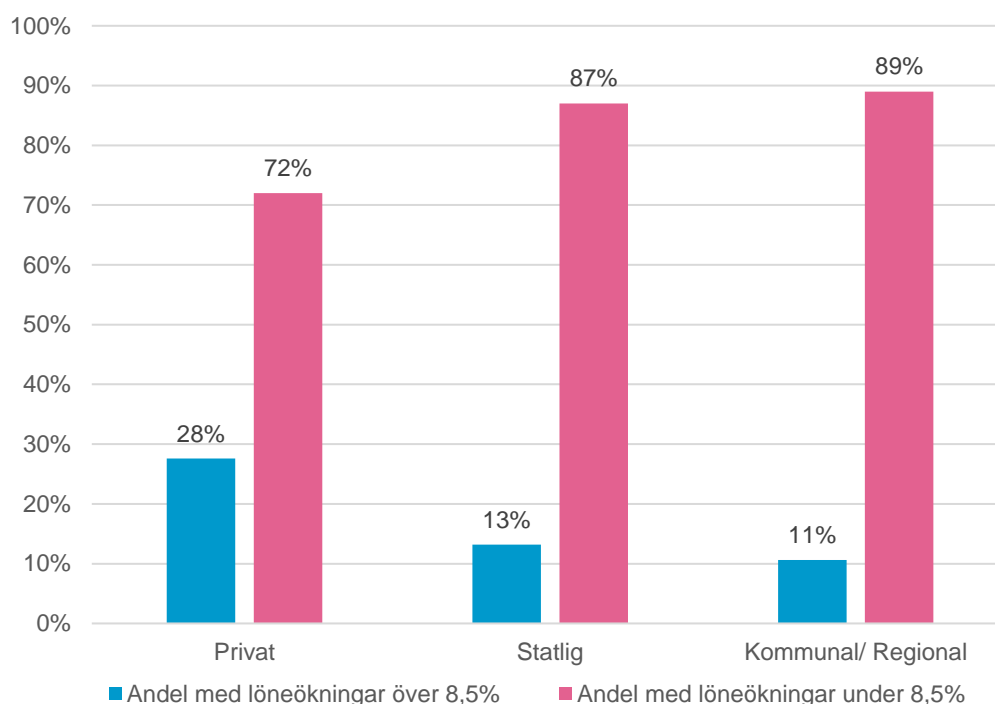
Källa: Sveriges Ingenjörers lönestatistik 2023

Reallöneutvecklingen 2023

Löneökningstalen i sig själva säger inte allt. Inflationen påverkar köpkraften. Reallöneökning är de anställdas löneökning justerat för inflationen. En förutsättning för att höga löneökningstal också ska översättas till stigande reallöner är att inflationen hålls på en låg nivå. Detta har varit fallet under flera år på 2000-talet då breda grupper har haft en god reallöneutveckling. Men under 2023 uppgick inflationen till 8,5 procent på årsbasis, vilket är den högsta nivån på 30 år. Konsekvensen blev att reallönerna gröptes ur för breda grupper, inklusive ingenjörerna.

Diagrammet nedan visar hur stor andel av Sveriges Ingenjörers medlemmar som fick reallöneökningar under 2023, det vill säga löneökningar som överstiger 8,5 procent. Sammanslaget för alla sektorer fick en dryg fjärdedel, 26 procent, reallöneökningar. Inom privat sektor var det 28 procent som fick reallöneökningar, medan andelen var lägre inom övriga sektorer.

Diagram 2. Andel medlemmar som fick reallöneökningar 2023

Källa: Sveriges Ingenjörers lönestatistik 2023

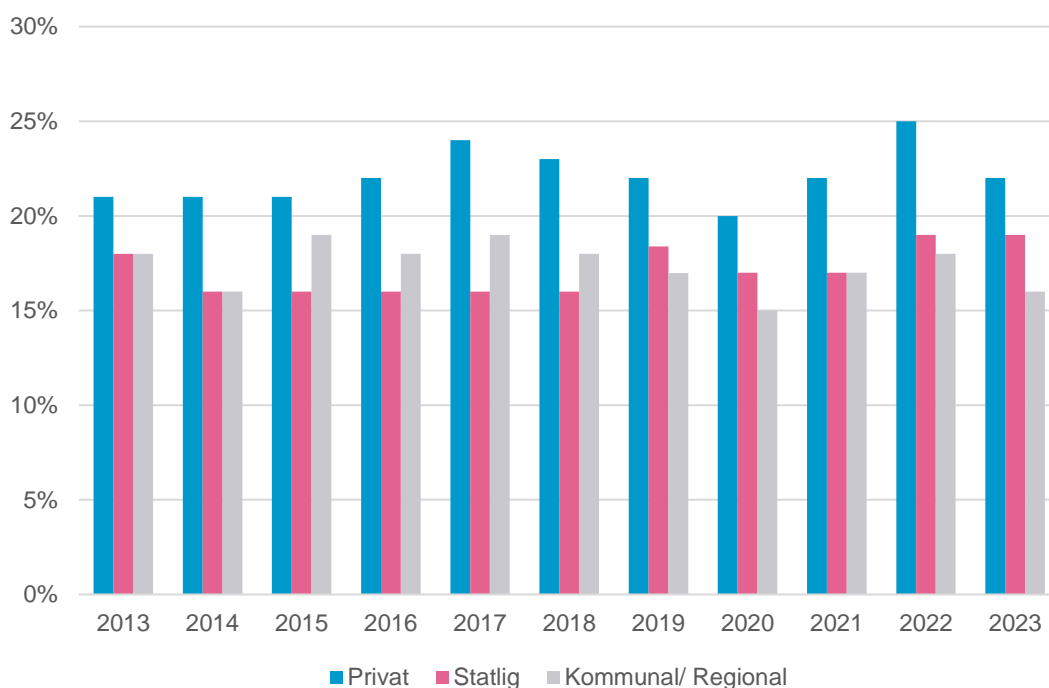
Andelen arbetsbyten på en historiskt normal nivå

Ett externt arbetsbyte ger i regel en högre löneökning jämfört med de som är kvar på samma arbetsplats. Under 2022 var andelen som bytte jobb på rekordnivåer, vilket påverkade löneökningarna. 2023 minskade andelen som bytte arbete. Inom privat sektor minskade andelen från 25 procent 2022 till 22 procent 2023. Även om det är en nedgång jämfört med året innan så uppgår genomsnittet den senaste tioårsperioden, 2013–2022, till just 22 procent. Andelen arbetsbyten uppgick 2023 således till en normal nivå.

Inom den statliga sektorn låg andelen som bytte arbete kvar på samma nivå 2023 som året innan: 19 procent. Inom kommunala och regionala sektorn minskade andelen arbetsbyten från 18 till 16 procent år 2022 till 2023. Arbetsbytena i dessa sektorer under 2023 låg nära genomsnittet för 2013–2022, då detta uppgick till 17 procent för såväl kommunal, regional som statlig sektor.

Inom den privata sektorn är rörligheten generellt högre än inom den offentliga sektorn. Det beror delvis på att det är vanligare med arbetsbyten i de yngre medlemsgrupperna, och att den privata sektorn har högre andel yngre jämfört med den offentliga sektorn.

Diagram 3. Andel arbetsbyten 2013–2023

Källa: Sveriges Ingenjörers lönestatistik 2023

Beroende på vilken typ av arbetsbyte som medlemmarna gör ser löneökningarna olika ut. Det är mest lönsamt att byta till en helt ny arbetsgivare. Ett internt arbetsbyte på den befintliga arbetsplatsen ger dock i regel en bättre löneökning än om man är kvar på samma befattning.

Inom den privata sektorn är det vanligast att byta till en helt ny arbetsgivare. Av dem som 2023 gjorde ett arbetsbyte inom privat sektor bytte 64 procent till en ny arbetsgivare. Det var en minskning med en procentenhet jämfört med året innan. Inom statlig sektor var det 48 procent som bytte arbetsgivare 2023 jämfört med 47 procent året innan. Inom kommunal och regional sektor var motsvarande andelar 47 procent 2023 respektive 51 procent 2022.

Att byta jobb ger goda löneökningar

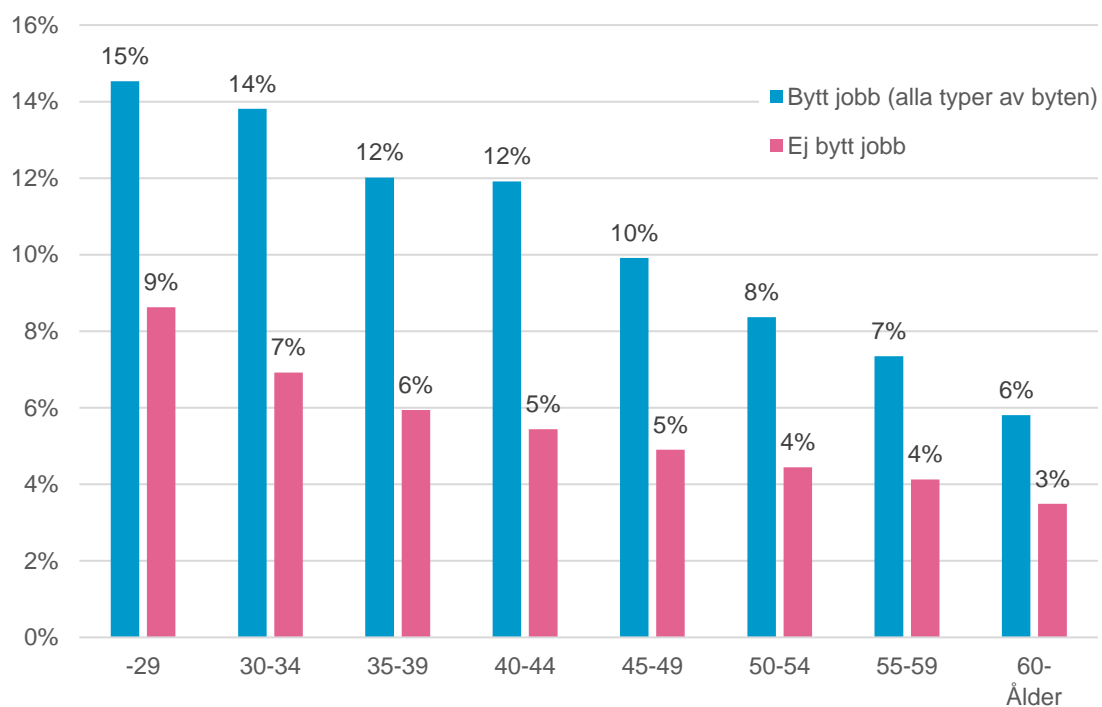
Rörligheten bland arbetskraften är högre bland de yngre och avtar sedan med stigande ålder. I diagrammet nedan illustreras individuella löneökningstal⁴ fördelat på åldersgrupper.

I de yngre åldersklasserna är löneökningarna betydligt högre än i de äldre. Det gäller både för de som är kvar på samma arbetsplats och för de som byter arbete. Löneökningarna är ofta dubbelt så höga för de som byter arbetsplats eller befattning jämfört med de som inte gör det. I de yngsta åldersgrupperna är löneökningar för de som byter jobb i genomsnitt på 14–15 procent medan de som inte byter jobb har löneökningar på mellan 7 och 9 procent.

⁴ Medelvärden₂₀₂₃ beräknade på samtliga arbetsmarknadssektorer

De procentuella löneökningarna avtar med stigande ålder men även i de äldsta åldersklasserna är det lönsamt att byta arbete eller befattning.

Diagram 4. Individuella löneökningar fördelat på arbetsbyten och ålder, medelvärden

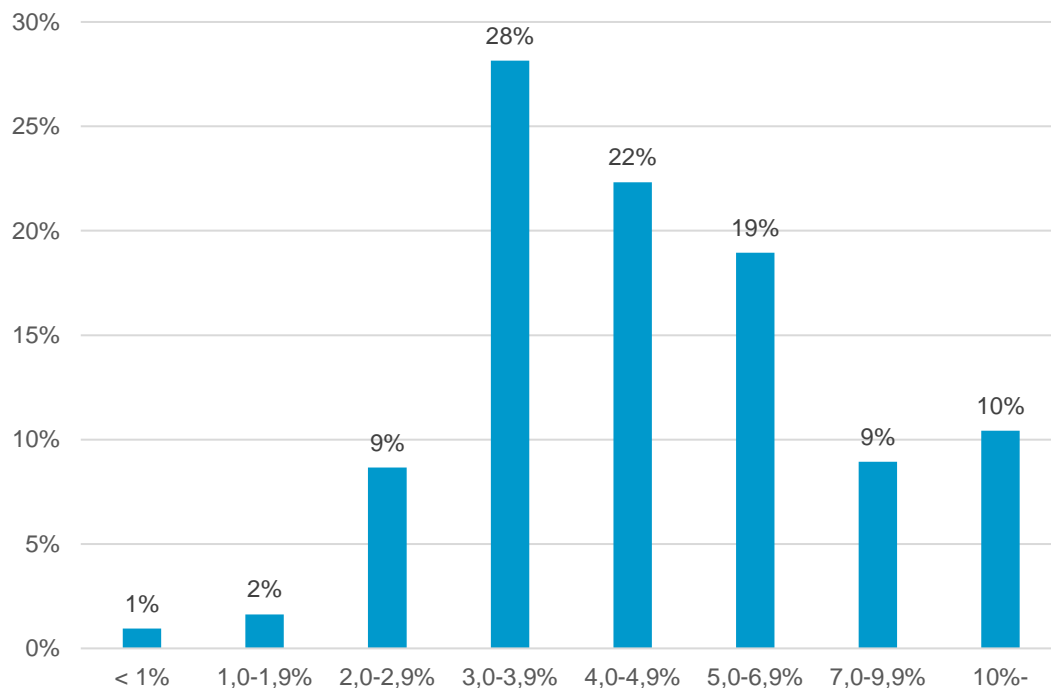

Källa: Sveriges Ingenjörers lönestatistik 2023

Löneförväntningar 2024

Inflationen har vikt nedåt under de första månaderna av 2024. Konjunkturinstitutet bedömer att inflationen på årsbasis kommer att hamna på 2,9 procent för 2024. I detta ljusnande läge jämfört med 2023, visar diagrammet nedan vad Sveriges Ingenjörers medlemmar förväntar sig i löneökningar i 2024 års lönerevision. 9 av 10 ingenjörer förväntar sig löneökningar på 3 procent eller mer, det vill säga reallöneökningar förutsatt att Konjunkturinstitutets inflationsprognos går in.

Diagram 5. Löneökningförväntningar 2024

Källa: Sveriges Ingenjörers medlemspanel 2024

Arbetsmarknaden alltjämt stark för ingenjörer

2023 var ett ekonomiskt oroligt år. Sveriges BNP krympte. Inflationen hamnade på den högsta nivån på 30 år. Riksbankens styrränta och hushållens boräntor höjdes drastiskt som konsekvens. Många hushåll fick kraftigt ökade kostnader. I sådana tider är det väntat att människor prioriterar trygghet framför förändring. Det vill säga att de inte byter jobb i lika stor utsträckning som under goda tider.

Trots dessa tuffa förutsättningar hamnade löneökningstalen 2023 på en högre nivå och arbetsbytena på en normal nivå jämfört med genomsnittet under 2013–2022. Många ingenjörer har bytt jobb och fått höga löneökningar. Ingenjörerna är bevisligen en eftertraktad grupp även i ekonomiskt oroliga tider.

I denna analys har vi beräknat andelen medlemmar som under 2023 fick en löneökning som överskred inflationen under året (8,5 procent), för att undersöka ingenjörernas reallöneutveckling. Det är naturligtvis mycket allvarligt att så många fick en reallöneminskning under året. Men givet den historiskt höga inflationen är det ett styrkebesked för ingenjörernas arbetsmarknad att en fjärdedel trots allt fick en reallöneökning.

Större grupper räknar med reallöneökningar 2024

Förutsättningarna för reallöneökningar ser ljusare ut för 2024. När Konjunkturinstitutet bedömer att inflationen hamnar på 2,9 procent under året, krävs löneökningar på minst 3 procent för att få en reallöneökning. Hela 9 av 10 ingenjörer förväntar sig detta. Efterfrågan på ingenjörer har hållits stark under ekonomiskt tuffa tider. Nu när det nu ljusnar i ekonomin kan betydligt fler ingenjörer se fram emot såväl goda möjligheter till arbetsbyten som reallöneökningar.

Sveriges
Ingenjörer